

Nærbulletin & Miljø

NOx- utslippene doblet i Nordsjøen

side 3

KFK-teori svekker USAs strategi

side 5

Hard kritikk mot DN

side 6

Statoil-kjør for MTBE

side 7

SFT fortiet Hydro-rapport

side 8

Yanomamiene kjemper for reservat

siste side

Transportplanene:

Vei, vei, vei, vei, vei

De mye omtalte transportplanene for de ti største byområdene (TP-10) blir møtt med kraftig kritikk fra Naturvernforbundets folk etterhvert som de legges fram. – Mye av miljøtiltakene går ut på å legge veiene et annet sted. Dermed fremmer man bilismen, sier Arne Tjade ved Transportøkonomisk Institutt (TØI).

GUNNAR BOLSTAD

TP-10 skulle sørge for en samordning av samferdselspolitikken i sentrale byområder. Det lå i kortene at planene skulle sørge for en styrking av kollektivtrafikken på bekostning av økt biltrafikk. Så langt er konklusjonen at man har mislykkes med dette, og at de statlige veikontorene i stedet har brukt planleggingsmidlene til å planlegge mer veitbygging.

– Man prøver å ivareta kollektivtrafikken, men ikke på bekostning av bilen. Det er snakk om en pose-og-sekkmentalitet. Man gjør ingen valg, sier Arne Tjade ved TØI, som nå går gjennom transportplanene etterhvert som de foreligger.

– Tar avstand

I Grenland har de frivillige organisasjonene gjennom Aksjon Nærmiljø og Trafikk (ANT) fått være med i fire av referansegruppene og et kaotisk endagsseminar, men resultatet er så ille at organisasjonene tar fullstendig avstand fra prosessen.

– Vi vil ikke tas til inntekt for dette. Det kan dokumente-

res at vi ikke har hatt noen reell medvirkning, sier Gunnar Dale, som er aktiv i både Naturvernforbundet og Norges Velforbund i Grenland.

TP-10-utvalgene har vært pålagt å utrede tre ulike utviklingsbaner – et trendalternativ, et kollektivalternativ og et miljøalternativ.

– I Grenland er de tre utviklingsalternativene helt identiske når det gjelder veinettene. Veikontoret og deltakende politikere har ikke vært villig til å utelate en eneste veiplanskisse for noen av de tre alternativene, sier Gunnar Dale, som mener at veikontoret har sittet med bukta og begge endene under hele prosessen.

Dette førte blant annet til en kraftig kontrovers mellom veikontor og politikere på den ene siden og Fylkesmannens miljøvernavdeling på den andre siden.

Harnisk

I Nedre Glomma-regionen er Naturvernforbundet i harnisk, og får støtte fra den tidligere Brundtland-rådgiveren Svein Roald Hansen, som nå er redaktør i Sarpsborg Arbeiderblad:

– Vi beklager at Transportplanutvalget ikke våget å ta den politiske belastningen ved å legge fram en plan som synliggjorde realiteten i oppgaven vi står foran. Det er troverdigheten i miljøpolitikken det nå står om, skriver Hansen på lederplass.

– Transportplanen for Nedre Glomma er en eneste stor satsing på firefeltsveier. Det legges ingen restriksjoner på biltrafikken, sier Ragnar Johnsen i Naturvernforbundet i Sarpsborg, som mener at biltrafikken vil øke med 30 prosent som følge av transportplanen.

En mager trøst er at Unni Mathisen, personlig sekretær i Miljøverndepartementet og fylkestingsmedlem i Østfold, også er kritisk til en massiv veitbygging i Nedre Glomma:

– Dersom det skal bygges firefeltsveier, må to av filene være reservert for kollektivtrafikk. Transportplanen må revideres i forhold til nye og lavere trafikkprognoser.

Også fra Kristiansand, Drammen og Tromsø kommer det meldinger om at transportplanarbeidet i hovedsak har gått ut på å tilrettelegge for fortsatt veitbygging.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: NMR (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Misbrukt sjanse

Veikontorene fikk en sjanse til å vise at de kan drive samordnet transportplanlegging – og misbrukte den. Erfaringene fra TP-10 så langt viser at transportplanarbeidet for de ti største byområdene er mislykket og at veikontorene nok en gang har manipulert miljøinteressene.

Det knyttet seg store forventninger til TP-10.

– Vi så på dette som et statlig verktøy for å redusere forurensing og ulemper fra biltrafikken. Resultatet er en enda verre utvikling, hevder Naturvernforbundet i Stavanger.

– En plan for ensidig utbygging av bilveier og prioritering av biltrafikken, sier Naturvernforbundet i Drammen.

Redaktøren i bladet til Rogaland Veikontor trodde i sin uskyld at TP-10 skulle føre til bedre miljø – og skrev det. Men han tok feil, selvsagt – og ble satt kraftig på plass av selveste veisjefen i det påfølgende nummer.

– Vårt mål har ikke vært å redusere biltrafikken, men å begrense veksten i den, sier prosjektleder Nils Harald Kraugerud i Veidirektoratet til Nationen. I klartekst betyr det å redusere veksten fra 30 prosent til 25 prosent. Men fordi dette er vanskelig, er det best å planlegge for 30

prosent økning. For prognosene er lovmessige, selv om forutsetningene er riv ruskende gale – og dessuten må man få bygget alle veiene som ingeniørene tegner før skrivebordsskuffene sprekker.

Noe av vitsen med transportplanarbeidet var at ulike samferdselsinstanser skulle sitte ved samme bord og definere behov og løsninger. Derfor finner man skisser til mer eller mindre gode kollektivløsninger i transportplanene. Men fordi veimyndighetene sitter med bukta og begge endene, er det selvsagt ikke snakk om å droppe veiprojekter.

– Samtidig som busstilbudet blir brukbart, må man gjøre det mindre fordelaktig å bruke bilen. Det er den ubehagelige realitet som transportplanutvalget lukker øynene for, observerer Svein Roald Hansen på lederplass i Sarpsborg Arbeiderblad.

For det blir ikke bedre miljø av at syklistene og fotgjengere tar bussen, så lenge dagens bilister bare får bedre og bedre veier.

Sentrale myndigheter må ta konsekvensen av veikontorenes maktarroganse i TP10-arbeidet. Veimakten må detroniseres. Fellestransporten må styrkes gjennom et eget kollektivdirektorat. Og politikerne må ta et oppgjør med veimyndighetenes hemningsløse råkjør.

Gunnar Bolstad

Mot oljeforsøk i Arktis

Det planlagte oljeforsøket i Arktis bør ikke tillates, mener Naturvernforbundet. Direktoratet for naturforvaltning (DN) krever at det må gjøres biologiske undersøkelser i tilknytning til forsøket dersom det skal tillates. SFT skal gi svar på utslippssøknaden før jul.

RAGNHILD SVED

Det er oljeselskapene gjennom NOFO (Norsk Oljevernforening For Operatørselskap) som står bak søknaden om å slippe ut olje i iskantene i Arktis. Forsøket, som innebærer et utslipp på 30 tonn råolje, er et ledd i arbeidet med å skaffe en oljevernberedskap for isfylte farvann, slik at det nordlige Barentshavet kan åpnes for oljeboring. Etter planen skal forsøket gjennomføres i april neste år. Oljens drift, spredning og forvitring skal undersøkes.

Liten nytte

Naturvernforbundet mener forsøket har for liten nytteverdi til at det bør gjennomføres. – Når man kjenner værforholdene i nordområdene, er det liten grunn til å tro at man noen gang vil få en beredskap som er god nok til at oljeboring kan forsvares. Vi mener derfor at oljeselskapene må vise til langt bedre resultater fra laboratorieforsøk før de gjør storskala-forsøk i naturen, sier Sveinung Oftedal i Naturvernforbundet. Han påpeker dessuten at det som virkelig har betydning for miljøet i Barentshavet ikke er oljevernberedskapen, men aktiviteten der.

– Vi jobber hardt for å hindre all oljevirkksomhet i Barentshavet. Selvsagt kan det skje oljeutslipp, enten fra skip eller fra oljeboring på sovjetisk side, og vi kan trenge en beredskap. Men da er det statens og ikke NOFOs ansvar, sier Oftedal. Da NOFO i fjor søkte om å slippe ut nærmere 60 tonn olje – og fikk avslag – regnet man med en viss sjanse for at olje-fallet ville nå Bjørnøya. Denne gangen garanterer NOFO at det ikke skal skje.

Garanti?

– Vi ønsker at NOFO forklarer hvordan de kan garantere at oljen ikke lander på strendene på Bjørnøya. Erfaringene fra oljevernberedskapen viser at man aldri kan gi garantier, sier Oftedal. Naturvernforbundet mener dessuten det er beklagelig at det ikke skal gjøres biologiske undersøkelser i tilknytning til forsøket. For Direktoratet for naturforvaltning (DN) er dette et avgjørende punkt. Uten slike undersøkelser – i samarbeid med kompetente forskningsmiljøer – mener DN at forsøket ikke bør gjennomføres. DN viser til iskantens sentrale rolle for økosystemet i Barentshavet, og at selv et lite oljesøl kan gjøre stor skade på dyrelivet.

Flyselskapet Delta Airlines satser sterkt på å erobre verden for tiden. Og ikke bare det – det er også en uttalt målsetting å bidra til drivhuseffekten. I den omfattende annonsekampanjen som det amerikanske selskapet har kjørt i det siste, heter det blant annet om verdenssituasjonen etter at Delta har åpnet sitt nye linjennett med 21 nye destinasjoner: Den første november blir verden litt mindre og atmosfæren litt varmere!

Doblete NOx-utslipp i Nordsjøen

Utslippene av NOx fra plattformene i Nordsjøen er 2,3 ganger større enn det myndighetene tidligere har regnet med. Det viser en omfattende rapport fra forskningsinstitusjonen SINTEF. NOx bidrar både til sur nedbør og drivhuseffekten.

ANDERS GJESVIK

Rapporten viser at NOx-utslippene fra både turbin og fakkeler langt større enn det som tidligere er anslått av SFT. Informasjonen i rapporten er bearbeidet av SFT som har kommet til at de samlede utslippene fra norsk sokkel er 2,3 ganger større enn tidligere antatt. I 1988 anslo SFT at NOx-utslippene fra Nordsjøen var 12–13.000 tonn, og utgjorde 5–6 prosent av de totale utslippene i Norge. De nye beregningene fra SFT viser at utslippene i virkeligheten var på nesten 30.000 tonn NOx, og utgjorde 12–13 prosent av totalutslippet. NOx-utslippene øker med oljeutvinningen. I 1990 slapp de norske plattformene ut 35.000 tonn NOx, og stod for 16 prosent av totalutslippet. Det er Institutt for kontinentalsokkelundersøkelser og petroleumsteknologi (IKU) ved SINTEF i Trondheim som har

gjort den omfattende undersøkelsen av utslippene av drivhusgasser på norsk sokkel. IKU har samlet inn informasjon fra alle operatører i Nordsjøen og leverandørene av maskinene som brukes på plattformene. SFT har tidligere basert sine beregninger av NOx-utslippene på opplysninger fra internasjonal litteratur.

Reduksjoner

NOx bidrar både til sur nedbør og drivhuseffekten. Norge har forpliktet seg til å stabilisere NOx-utslippene på 1987-nivå innen 1994, og redusere med 30 prosent innen 1998. I følge klimautredningen kommer stabiliseringen av seg selv, som en følge av økende bruk av katalysator på biler. Men reduksjonen forutsetter tiltak. Myndighetene har allerede oppjustert 1987-nivået etter opplysningene fra IKU-rapporten. I og med at utgangspunktet

dermed øker, blir det ikke vanskeligere å nå målsetningen om å redusere med 30 prosent. Det kan tvert i mot bli lettere, fordi en større andel av avreduksjonen kan legges til Nordsjøen. Da kreves det færre tiltak overfor transport, som er den største NOx-kilden. Forsker Nils Røkke ved SINTEF, som har vært med å lage rapporten, mener at det er mulig å gjennomføre drastiske reduksjoner i NOx-utslippene fra norsk sokkel.

– Fra 1995 vil det være turbiner i markedet med svært lave NOx-utslipp. Utslippene vil bare være omtrent en femtedel av i dag. Men det blir svært kostbart å bytte ut turbinene, sier Røkke.

En ny turbin koster 20–30 millioner kroner, og det kan være opp til 20 turbiner på en enkelt plattform. Denne teknologien kan innføres ved både gamle og nye anlegg i Nordsjøen.

Strid om kraftlinje i Vestfold

Skal Vestfold Kraftselskap få lov til å strekke en kraftledning kloss inntil Borrevannet naturreservat, eller skal selskapet pålegges å legge jordkabel, selv om merkostnaden blir på flere millioner kroner? Det spørsmålet må Olje- og energidepartementet (OED) ta stilling til med det første.

RAGNHILD SVED

Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Norsk Ornitologisk Forening (NOF) i Vestfold, fylkesmannen og et stort flertall i kommunestyret (50-3) går inn for jordkabel av hensyn til fuglelivet i reservatet. Høyspentledninger innebærer stor kollisjonsfare for fuglene. Både de viktige naturfaglige hensynene og massiv lokal motstand mot

luftstrekket tilsier at det legges jordkabel, mener naturvernorganisasjonene. Det er registrert mer enn 220 arter i området, og reservatet betegnes som enestående også i nasjonal sammenheng.

Både NOF, Naturvernforbundet i Vestfold og Borrevannskommune har anket NVEs tillatelse til å føre kraftledningen forbi Borrevannet, og det er nå opp til OED å avgjøre saken.

Vestfold Kraftselskap hevder at jordkabel vil medføre en merkostnad på 8,84 millioner kroner. OED har nå bedt NVE om å vurdere kostnadene, og om kollisjonsfaren for fugl kan reduseres ved at den såkalte topplinjen i luftstrekket fjernes.

– Vi har bedt NVE om å prioritere vår henvendelse, og vi håper å ha en avgjørelse klar før nyåret, sier Per Conradi Andersen i OED.

Bilfri by

Naturvernforbundet har utfordret ordførerne i de ti største byområdene pluss Lillehammer til å støtte ideen om en bilfri sentrumsdag 9. mai neste år. Responsen fra ordførerne er overveldende, sier organisasjonssekretær Thor-Gjermund Eriksen

Naturvernforbundet planlegger en landsomfattende aksjonsuke fra 4.–9. mai som skal sette forbruker-rettet miljøvern i sentrum. Håpet er at denne aksjonsuka kan avsluttes med «Bilfri dag» i storbyene og OL-byen. I samarbeid med Natur og Ungdom (NU) og Aksjon Nærmiljø og trafikk (ANT) vil NNV ta initiativ til samarbeid med andre frivillige organisasjoner i den enkelte byen for å skape en folkefest som setter søkelyset på bykultur og en miljøalternativ trafikkplanlegging.

En forutsetning er at sentrum i byen blir avstengt for biler under arrangementet. Det er opp til de enkelte byene å definere hva som er sentrum og hvilke områder som er mulige å stenge for trafikk. Naturvernforbundet kan også tenke seg et samarbeid med handelsstanden, for å styrke bysentrum som handelsstrøk framfor de bilbaserte kjøpesentrene som ligger i utkanten av byene.

I løpet av den snau timen som programmet «Luftslottet» ble sendt på NRK-TV forrige torsdag rant telefonene inn fra ordførerne og da N&M Bulletin gikk i trykken hadde i alt 13 av de 14 ordførerne uttrykt sin støtte til en bilfri folkefest i bygatene.

Disse byene er forespurt: Oslo, Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Lillehammer, Porsgrunn, Sandnes, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondheim og Tønsberg.

Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark

Landbruksetatene i Hedmark tar Miljøproblemene på alvor.

Samarbeidsutvalget miljøvern-landbruk i Hedmark sto for koordineringen av en omfattende Miljø i Fokus-kampanje i 1990. Miljøarbeid er i høy grad et lederansvar, derfor valgte vi å satse på dette utvalget som bl.a. består av lederne for faglagene, fylkeslandbrukssjefen, fylkesskogsjefen og sjefen for Fylkesmannens miljøavdeling.

Miljø i Fokus-kampanjen ble videreført i 1991, også dette året i samarbeid med landbrukskontorene, faglagene, skogeierforeningene, forsøksringene, 4H og flere.

Jordbruksetaten har mange jern i ilden.

- Kulturlandskapsdag i Løten med søkelyset på et levende landskap hvor det er godt å bo og arbeide. God omtale i lokalavisen.
- «Glommen i Våler» er videreføring av et vellykket samarbeidsprosjekt med 8. klasse i ungdomsskolen.
- Endret/reduert i jordarbeiding på erosjonsutsatte områder er et aktuelt tema tatt opp på kurs/markdager/åpen gård arrangementer. Interessen for redusert jordarbeiding er stor og 751 brukere søkte om tilskott for ikke å høstpløye 73.000 dekar, tilsvarende ca. 12% av kornarealet i Hedmark.
- Lagring og riktig bruk av husdyrgjødsel er viktig, og oppslutningen om kurs i gjødselplanlegging har vært stor. Interessen for jordprøvetaking er økende. Et prosjekt i Nord-Østerdal har som målsetting: Alle kursdeltakere skal ha egen gjødselplan til vekstsesongen 1992.
- Redusert/riktig bruk av sprøytemidler ved bekjempelse av ugras, sopp og insekter er viktig. Det er holdt kurs, og alle brukere har fått tilbud om testing av åkersprøytene. Videre er det holdt 40 markdager med tema: Redusert bruk av sprøytemidler.
- Omlegging til et mer økologisk landbruk opptar mange, og det er søkt omleggingstilskudd for ca. 5.800 dekar. Dessuten foretar de fleste brukere en moderat tilpassing til ei mer økologisk drift

med redusert bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler.

Aktiviteter i Skogbruksetaten i Hedmark med miljøkonsekvenser.

- Skogbruksetaten i Hedmark har i 1991 har i samarbeide med organisasjoner og bedrifter gjennomført et etterutdanningsopplegg i stedstilpasset, økologisk skogbruk. Dette opplegget har i løpet av to år gitt ca. 250 veiledere, fagfunksjonærer og utøvende forvalter en grundig etter- og videreutdanning i grunnleggende økologisk forhold av betydning for alle aktiviteter og tiltak i skogbruket.
- I tillegg er det igangsatt en opplæring av skogsarbeidere og skogsentreprenører i flerbruks- og miljøhensyn i praktisk skogbruk.
- Flerbrukshensyn blir nå systematisk innarbeidet i alle nye planer for skogbehandlingen på den enkelte eiendom.
- I et samarbeide med Fylkesmannens miljøavdeling blir de miljømessige konsekvenser av anlegg av nye skogsveger avklart før offentlige tilskudd tilståes.
- I 1992 vil aktivitetene bli videreført på alle de nevnte felter, men det vil bli lagt spesiell vekt på opplæringen i økologisk og stedstilpasset skogbruk tilpasset prioriterte grupper av utøvende skogeiere.
- Det vil også bli arbeidet mer med å få etablert demonstrasjonsfelter som kan anskueliggjøre miljømessige prinsipper ved utøvelsen av ulike aktiviteter i skogbruket.

Fylkeslandbrukskontorets konklusjon.

Jord og skogbruket tar miljøproblemene alvorlig og ser på kulturlandskapet og flerbruk i skogen som verdifullt. Det har skjedd en holdningsendring, men fortsatt trengs mer kunnskap og informasjon.

Fylkeslandbrukskontorets målsetting er å videreføre/øke de miljømessige aktivitetene utover i 1990-åra.

Ny KFK-teori kan endre avtale

Nedbrytningen av ozonlaget oppveier den effekten klorfluorkarboner (KFK) har på klimaet. Teorien er framsatt av UNEP og WMO og blir nå vurdert grundigere av IPCC. Konklusjonen kan få betydelige konsekvenser for de pågående klimaforhandlingene.

GUNNAR BOLSTAD

– Det står fast at KFK er en drivhusgass. Det er også klart at ozon er en drivhusgass. Den direkte effekten som KFK har på klimaet blir muligens oppveid av den synkende mengden ozon i stratosfæren, forklarer forsker Frode Stordal ved Norsk Institutt for Luftforskning. Null-teorien ble framsatt i en forskningsrapport som nylig ble lagt fram av FNs miljøorganisasjon (UNEP) og Verdens meteorologiorganisasjon (WMO). FNs klimapanel (IPCC) drøftet teorien på sitt møte i Geneve i begynnelsen av november, og vil komme til en konklusjon i februar.

Svekket strategi

Dersom IPCCs konklusjon blir at KFK i sum ikke bidrar til global oppvarming, kan det få stor betydning for de internasjonale klimaforhandlingene. USA, som er den mest motstridende industrinasjonen i forhandlingene, har basert store deler av sin forhandlingsstrategi på en såkalt «comprehensive approach» – en tilnærming der alle drivhusgasser ses under ett. Amerikanerne blåneker å forplikte seg til reduksjoner av CO₂, men snakker gjerne om KFK, der de har gjort en god jobb. Imidlertid er ozonødeleggende stoffer allerede regulert under Montreal-protokollen, og USA møter ingen forståelse

for sitt syn om at reduksjoner av KFK er et like godt klimatil-tak som reduksjoner av CO₂. Dersom det i tillegg blir klart at KFK ikke har noen egentlig betydning for drivhuseffekten, faller amerikanernes strategi sammen. Alan Bromley, presidentens vitenskapsrådgiver, har i første omgang møtt den nye utfordringen med å gjenta at det trengs mer forskning fordi man ikke vet nok om drivhuseffekten. Denne påstanden er ifølge The Guardian ikke lenger så gangbar i USA heller – og langt mindre i de pågående forhandlingene.

Stille energirevolusjon i USA

Det pågår en stille energirevolusjon i amerikanske delstater. Stadig flere delstater innfører de såkalte California-kravene og fremmer energisparing. Endringene kan på sikt føre til en mykere amerikansk holdning i klimaforhandlingene.

GUNNAR BOLSTAD

President George Bush har betydelige problemer med energipolitikken. Det lyktes ikke å få vedtatt en ny energilovgivning da kongressen behandlet saken for to uker siden. Årsakene til dette er flere, men en rekke representanter mente at reduksjoner i energibehovet vil være bedre enn økning av leveransene.

California-krav

Samtidig foregår det en stille energirevolusjon i de amerikanske delstatene. Like før kongressens energidebatt kunngjorde ni stater at de vil

innføre de såkalte California-kravene for utslipp fra biler. De tilsammen ti statene utgjør 35 prosent av det amerikanske privatbilmarkedet. Også Texas og Illinois står klare til å innføre kravene. Dermed er USA i ferd med å få en energistandard for biler som aldri ville blitt vedtatt i kongressen. California har innført nokså strenge utslippskrav til biler. I tillegg kreves det at en tidel av bilene som selges i år 2003 ikke skal avgis utslipp i det hele tatt, hvilket i praksis vil si at de skal være elektriske.

Energisparing

Også når det gjelder energifor-

syning er delstatene i ferd med å overkjøre den føderale politikken. Tretti stater har forandret retningslinjene slik at kraftleverandører skal kunne tjene like mye penger på å spare energi som på å bygge nye kraftverk. Dette – sammen med den nye forurensningsloven, Clean Air Act – gjør at det er en helt ny verden å forholde seg til for kraftleverandørene. Store energiselskaper som Pacific Gas and Electric og Southern California Edison har kunngjort at de vil møte 70 prosent av nytt kraftbehov gjennom energio-konomisering.

50 tonn plutonium

I kjølvannet av atom-nedrustningen har atommak-tene fått et alvorlig avfallsproblem. USA må nå finne ut hva som skal gjøres med 50 tonn plutonium – ett av de mest dødelige stoffene som finnes.

RAGNHILD SVED

Inntil ganske nylig har det vært liten oppmerksomhet om spørsmålet, fordi tidligere nedrustningsavtaler har dreid seg om å bli kvitt utskyttingsanlegg, ikke stridskoder. Men nå har president Bush bestemt at 2.150 atomgranater og -stridskoder skal ødelegges. Denne avgjørelsen, pluss tidligere nedrustnings-avtaler, innebærer at om-lag 50 tonn plutonium blir til overs. Det er langt fra uproblematisk.

– Enhver kjent måte å bli kvitt plutoniumet på, vil vise seg å være vanskelig, farlig og kostbar, konkluderer et notat laget for en senatskomité, ifølge Washington Post.

Plutonium, som er et kunstig framstilt radioaktivt stoff, er dødelig selv i mikroskopiske doser. Amerikanske forskere testet stoffet på hunder (beagle) og fant ut at nesten 100 prosent av dyra utviklet lungekreft etter å ha inhalert plutonium-fnugg som veide mindre enn 0.0000015 gram. Halveringstiden for plutonium er 24.000 år.

Blant de «løsninger» som vurderes er detonering eller lagring i verdensrommet, men begge deler ansees som uakseptabelt i opinionen. Plutonium kan dessuten oksyderes og blandes med uran og bli til brensel som kan brukes i kommersielle reaktorer. Andre muligheter er lagring dypt under jorda, eller midlertidig lagring av plutonium i form av oksydert pulver. Sistnevnte regnes som mest sannsynlig på kort sikt, men det er en kostbar løsning, og materialet kan tas i bruk i våpen.

«Vrøvlende økoterrorist»

Ikke alle politikere trives med påtvungen grønnfarge. Og ikke alle greier å skjule det.

Theresa Gorman, konservativt parlamentsmedlem i Storbritannia, satte fart i en ellers tam miljødebatt i Underhuset da hun karakteriserte lederen i det britiske Friends of the Earth, Jonathon Porritt, som «en øko-terrorist som bare prater vrøvl».

Mrs. Gorman gikk til kraftig angrep mot det hun kalte «liksomforskere» som advarer mot drivhuseffekten.

– Mange av dem er tidligere sosialister som nå har trukket i grønne klær, men de klarer ikke å skjule rødfargen, opplyste Mrs. Gorman. Etter å ha klarlagt at hun selv var utdannet biolog fortsatte hun med å gi til beste en leksjon om drivhuseffekt og ozonlag koblet med et varmt forsvar for bilindustrien, melder Daily Telegraph.

Hard kritikk mot DN om jakt

Forslaget fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) om å tillate jakt på ærfugl, lomvi og skarv får en dårlig mottakelse i naturvernorganisasjonene. Norsk Ornitologisk Forening (NOF) retter dessuten flengende kritikk mot DN for å ha lagt fram faglige vurderinger som er «uakseptabelt mangelfulle, misvisende og til dels direkte feil».

RAGNHILD SVED

– Det er utrolig at DN ikke legger opp til en mer moderne og kunnskapsbasert forvaltning. Men vi vet at det finnes gamle spøkelser som får lov å spille med i direktoratet, sier NOF-leder Alv Ottar Folkestad i en kommentar til jaktidsforslaget fra DN.

I en høringsuttalelse på 13 sider går NOF løs på forslagene. Særlig hard kritikk rettes mot forslaget om å åpne for jakt på ærfugl. NOF stiller et stort spørsmål ved tallmaterialet for ærfugl, og peker for eksempel på at en så stor bestandsøkning som DN viser til er umulig, med mindre det har vært en masseinvasjon av ærfugl.

– Den viktigste grunnen til av vi avviser jakt på ærfugl er likevel basert på at jakten skal være allment akseptert. Hvis dette kriteriet skal ha noen som helst mening, må det brukes på ærfugl, sier Folkestad.

Forslaget om å åpne for jakt på lomvi i Skagerrak-området oppfatter ikke NOF som seriøst.

– Ikke bare er den norske lomvibestanden kraftig redusert, men også de britiske og færøyske bestandene har hatt problemer. DNs antydninger om at det er OK dersom jakten «bare» berører andre lands bestander, er dessuten stikk i strid med de internasjonale avtaler vi har inngått. Slike synspunkter håper vi å slippe å høre igjen fra våre forvaltningsmyndigheter, sier Folkestad.

– DN sier selv at utviklingen for

skarv har vært bekymringsfull de siste årene. Likevel foreslår de å åpne for jakt på skarv i hele landet. De viktigste skarvebestandene hadde en kraftig tilbakegang før de ble fredet rundt 1980. Det eneste fornuftige må derfor være at bestanden er på minst 75 prosent av det den var før tilbakegangen, før det kan jaktes på den. Men slike mål har aldri eksistert i DNs jaktidsfor-slag, sier han.

NOF mener høringsdokumentene fra DN inneholder så mange grunnleggende mangler at det må karakteriseres som utilatelig av en sentral forvaltningsmyndighet. Foreningen kritiserer også at det i høringsbrevet vises til dokumenter og rapporter som er vanskelig eller ikke tilgjengelig for høringspartene, eller til rapporter som ennå ikke er ferdige.

Jegeren til gode

– I Direktoratets forslag til nye jakttider virker det som om føre-var-prinsippet legges vekk til fordel for et prinsipp om at tvilen skal komme jegeren til gode, sier Thor Midteng i Naturvernforbundet.

Naturvernforbundet går i mot at det åpnes for jakt på ærfugl, lomvi og skarv, slik Direktoratet for naturforvaltning (DN) foreslår. Samtidig krever forbundet totalfredning av gaupa i Sør-Norge inntil viltloven er revidert, mens DN foreslår fylkesvis kvoter på gaupe.

– I høringsbrevet er det mange eksempler på at DN tilrår jakt på spinkelt grunnlag. Det viktigste prinsippet ser ut til å være at tvilen skal komme jegeren til gode, sier Thor Midteng.

Om gaupe sier DN at «det foreligger ikke sikre data på bestandens størrelse, men foreliggende data indikerer at bestan-

den tåler den nåværende beskatning». Når det gjelder skarv heter det at det er av «overordnet betydning» å skaffe bedre data om bestandsutvikling, trekk og dødelighet hos toppskarv, men direktoratet vil likevel tillate jakt på både toppskarv og storskarv i alle fylker fra og med Rogaland til og med Finnmark. Naturvernforbundet går i mot ærfugljakt, selv om bestanden i Skagerrak i øyeblikket skulle være stor nok til at en viss jakt kan synes forsvarlig. Forbundet viser til at bestanden av ærfugl kan svinge meget raskt, spesielt hvis den utsettes for oljesøl eller annen forurensning.

Full fart mot MTBE-fabrikk

Statoil har det travelt med å komme i gang med byggingen av en MTBE-fabrikk på Kårstø. Miljøkonsekvensutredningen skal være ferdig i januar, men forslaget til utredningsprogram er ennå ikke sendt på høring.

RAGNHILD SVED

Fra flere hold er MTBE-fabrikken lansert som et «miljøalibi» til en metanolfabrikk på Tjeldbergodden, fordi MTBE (metyltertiærbutyleter) – som lages av metanol og butan – er statutter bly i bensin. Nå er meldingen om prosjektet sendt Kommunaldepartementet og Eringsdepartementet, og Statoil legger opp til rask framdrift. Det tas sikte på at myndighetene skal ta stilling til prosjektet i 1992 og at anleggsarbeidet skal starte vinteren samme år. Dermed skal anlegget kunne stå ferdig våren 1995.

Hastverk

Konsekvensutredningen skal også skje i hurtigtogsfart. Den skal være ferdig i januar neste år, og bare bygge på eksisterende data. Meldingen om prosjektet er først nylig sendt Kommunaldepartementet.

som nå skal drøfte meldingen og forslaget til utredningsprogram med Statoil før høringsrunden starter. Selve høringen vil ta minst seks uker. Deretter skal høringsuttalelsene samles og bearbejdes. Dermed blir det svært liten tid til å ta hensyn til de kommentarene som måtte komme fram i høringsrunden.

Investeringene i MTBE-anlegget er beregnet til 2,7 milliarder kroner. Driften vil gi 100 arbeidsplasser. I anleggsperioden vil bemanningen på det meste være oppe i 750 personer, ifølge meldingen.

Utslipp

Luft-utslippene fra anlegget omfatter CO₂, CO, NO_x, SO₂, VOC og noe støv og sot. Det samlede norske utslippet av CO₂ vil øke 0,5 prosent, mens utslippene av gasser som gir sur nedbør blir relativt små, ifølge Statoil.

Uhell på anlegget og i for-

bindelse med skipning av metanol, MTBE og eventuelt butan kan gi utslipp av antennbare og eksplosive gasser.

Avløpsvannet fra anlegget vil inneholde små mengder av tungmetaller og organiske miljøgifter.

Metanol har en viss giftighet i miljøet og kan forårsake skade ved større utslipp, heter det i meldingen. Forøvrig vises det til at miljøvirkningene av MTBE testes i et omfattende program i USA. Dette programmet skal være ferdig i 1993, og foreløpige resultat fra dette programmet vil bli tatt med i konsekvensutredningsrapporten. MTBE-produksjonen vil dessuten gi flere typer spesialavfall.

Hogst økte skadene

Ulovlig hogst har høyst sannsynlig forsterket de store ødeleggelsene som tyfonen Thelma forårsaket da den rammet Filippinene nylig. 6.000 mennesker ble drept i tyfonen.

Miljøverndepartementet i landet har nå bedt om at det blir laget en liste over tømmerhuggere som driver ulovlig og de som finansielt er ansvarlig for hogsten på øyene Leyte og Negros, som ble hardest rammet av tyfonen. Når listen er ferdig skal den legges fram for president Aquino.

Talsmenn for myndighetene i byen Ormoc, hvor flom og ras tok mer enn 3.000 liv, mener at avskogingen er skyld i de voldsomme skredene. Lokale myndigheter på Leyte har tidligere bedt regjeringen totalforby hogst, men uten å bli hørt.

(New Scientist)

Den miljøvennlige elvarmen

En elektrisk ovn er driftssikker, krever lite vedlikehold, gir høy virkningsgrad og bidrar til rent miljø ute og inne.

FIBROTHAL® varmemoduler

opp til 1300° C for effektiv varme och isolering.

KANTHAL® Super ovnselement

opp til 1900° C for rask, sikker og energisparende drift.

TUBOTHAL™ ovnselement og APM strålingsrør

opp til 1300° C — den komplette varmekasse. Lang levetid ved høy effekt. Reduserte kostnader ved at færre element behøves. Lange element kan monteres horisontalt uten ekstra støtte. Lett og installere og tilkople. Fleksibel tilpassning til nettspenning.

KANTHAL

KANTHAL NORDEN AB
Boks 54, 1472 Fjellhamar
Tlf 02-972970, Fax: 02-974665

CINET

er Norges ledende leverandør av PC baserte nettverks- og kommunikasjonsløsninger og er etablert med 13 kontorer spredt over hele landet.

Kontakt oss for nærmere informasjon på tlf. (02) 38 70 00.

 CINET
-to skritt foran

Postboks 9913 Ila, 0132 Oslo

Telefon: (02) 38 70 00 Telefax: (02) 38 70 70
Telex: 79 155 cinet n

Renere skip

Den internasjonale maritime organisasjon (IMO) er blitt enig om en rekke tiltak for å redusere forurensningen fra skip.

I tillegg til å kreve reduksjoner i avgassene fra skipsmotorene, forbyr IMO bruken av ozonødeleggende KFK-gasser i kjøle- og ventilasjonssystemer og bruken av haloner i nye brannslukningsapparater. De fleste av de nye reglene trer i kraft i januar 1992.

De nye utslippskravene kommer inn under MARPOL (Den internasjonale konvensjon om hindring av forurensning fra skip).

SFT fortiet Hydro-rapport

En nylig offentliggjort rapport viser at utslippene som følger av en utvidet PVC-produksjon blir langt større enn Hydro oppga i sin utslippssøknad. SFT har holdt rapporten tilbake. En samlet miljøbevegelse krever at Hydro må lage en konsekvensanalyse på grunnlag av de nye opplysningene.

ANDERS GJESVIK

SFT har nylig offentliggjort en rapport som viser at avløpsvannet fra Hydros VCM-fabrikk inneholder en lang rekke kjemikalier og miljøgifter som ikke var nevnt i Hydros søknad om utslippstillatelse for utvidet PVC-produksjon. VCM er råstoff for produksjon av plaststoffet PVC. Rapporten viser at avløpsvannet inneholder 200 ganger mer klororganiske stoffer enn oppgitt i Hydros søknad. Avløpsvannet er giftig for alger selv etter at det er fortynnet til tre prosent.

I november i fjor sendte Hydro en søknad om utslippstillatelse for utvidet produksjon av

PVC. En rapport fra Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) ble lagt med som underlag for søknaden. Denne rapporten vurderte en del utvalgte stoffer i utslippene, og konkluderte med at miljøkonsekvensene var moderate.

Miljøorganisasjonene etterlyste en mer omfattende vurdering av stoffene i avløpsvannet, for å vurdere utslippssøknaden. Da høringsfristen for Hydros utslippssøknad gikk ut, hadde ikke organisasjonene mottatt noen slik vurdering. Nå viser det seg at SFT mottok en slik rapport fra NIVA to måneder før høringsfristen gikk ut. Rapporten ble ikke sendt til høringsinstansene, som heller ikke fikk vite

at rapporten eksisterte. Det var først for noen uker siden at Greenpeace fikk utlevert rapporten fra SFT etter en rekke puringer.

Greenpeace, Naturvernforbundet og Bellona er enige om at rapporten har avgjørende betydning for vurderingen av Hydros utslippssøknad. Organisasjonene har sendt et felles brev til miljøvernministeren, der de krever at Hydro blir pålagt å lage en miljøkonsekvensanalyse på grunnlag av de nye opplysningene. Miljøorganisasjonene krever også at SFT blir pålagt å stanse videre arbeid med Hydros søknad inntil den nye høringsrunden er avsluttet, og at SFT blir illovetatt for å ha holdt tilbake rapporten.

Miljøheimevernet I FINNMARK

MILJØHEIMEVERNET

– dugnad med plass for alle

Som forbrukere har vi mer makt enn vi er klar over. Miljøheimevernet organiserer forbrukermakt – for miljøets skyld. Miljøheimevernet er miljøvern skreddersydd for kjøkkenbenker, handlekurver og skrivepult.

Folk er forskjellige – og det tar en konsekvensen av. Miljøheimevernet har plass for dem som allerede er engasjert i miljøspørsmål – og som vil ta konsekvensen av sine standpunkt i sin egen hverdag. Men Miljøheimevernet skal også være et tilbud for dem som allerede er fullt opptatt med andre samfunns-spørsmål, familie og jobb – men som likevel ønsker å gjøre en liten miljøinnsats.

Sesongen 1991–92 gjennomføres Miljøheimevernet som et prøveprosjekt i tre fylker,

hvorav Finnmark er det ene. Tolv store folkeorganisasjoner har gått sammen med Naturvernforbundet og Felleskampanjen for å lansere Miljøheimevernet. Målet er å omsette folks miljøvennlige holdninger i praktisk handling i hjemmet, i nærmiljøet, i lag og foreninger og på arbeidsplassen.

Det såkalte «handlingsarket» er kjernen i Miljøheimevernet. På dette arket presenteres 16 oppgaver, som er så små at alle kan klare dem. Samtidig er oppgavene store nok til at de monner – når mange nok deltar.

Utover høsten og vinteren vil folk i de tre prøvefylkene bli invitert til å velge seg ut 10 oppgaver på handlingsarket. 10 kryss – og du er med.

Miljøheimevernet I FINNMARK

STATENS VEGVESEN I FINNMARK

SKAIDI VEGSTASJON
9626 SKAIDI

For bedre vegvedlikehold

Tlf. (084) 16 135

Vi holder vegene vidlike.
Du kan bidra med ditt.
Kast ikke søppel i veggrøfta.

STATENS VEGVESEN

VADSØ VEGSTASJON
9800 VADSØ
Tlf. (085) 51 577

STATENS VEGVESEN

FINNMARK
LAKSELV VEGSTASJON

Gode veger og stopp av unødige tomgang på biler/maskiner vil bidra til mindre drivstofforbruk og dermed mindre forurensning.

Telefon (084) 26 911 - Telefax (984) 61 904

Vi tar vare på vegen for deg.
Vis hensyn når du kjører.
Søppelet tar du med deg hjem.

STATENS VEGVESEN

KIRKENES VEGSTASJON
9910 BJØRNEVATN
Tlf. (085) 98 035

Også vi støtter
Miljøheimevernet i Finnmark!

For bedre miljø langs vegen!
Kast ikke søppel i naturen!

STATENS VEGVESEN

Aronnesvn. 54
9500 ALTA
Tlf. (084) 30 733

HAMMERFEST EL. VERK

100
ÅR
1891 1991

Som landets eldste el-verk støtter
også vi Miljøheimevernet!

Alta kommune

MILJØETATEN

Vi følger opp gamle tradisjoner
– og investerer i fremtiden

Felleskjøpet

ALTA

TANA

Alta Næringsforening støtter
Miljøheimevernet i Finnmark!

Polarpor Skipsservice A.S.

SLIPP OG MEK. VERKSTED
Tlf. (085) 84 180/84 161

BÅTSFJORDBRUKET A/S

Strandvegen 7 - 9901 Båtsfjord
Tlf. (084) 83 105

Finnmark Industrivask A.s

Boks 84
9991 Båtsfjord

Finnmark fylkeskommune

Finnmark fylkeskommune hilser nyskapingen i norsk miljøarbeid velkommen til Finnmark. Løsninger på 90-års miljøutfordringer krever innsats fra langt flere enn eksperter, byråkrater og politikere. En av de viktigste jobbene vil være å motivere den enkelte person til å tenke miljø og hva som er miljøvennlig. Denne oppgaven, å få satt miljøhensyn på dagsorden hos den enkelte, vil være en av de største utfordringene i 90-års miljøkamp. Dette vil kanskje være den viktigste oppgaven for miljøheimevernet.

Finnmark fylkeskommune har erkjent at som regionalpoli

tisk aktør og forvaltningsnivå har vi vært for defensiv/svake når det gjelder å sette miljø og miljøvern på den politiske dagsorden. Dette har vi tatt konsekvensene av og opprettet et eget miljøsekretariat for nettopp å styrke denne delen av vår virksomhet.

Finnmark fylkeskommune forventer et aktivt og aggressivt miljøheimevern, som tør gå egne og utradisjonelle veier for å nå sin mål. Fylkeskommunen ser frem til et godt samarbeid i årene som kommer.

FYLKESHUSET

Henry Karlsens plass 1,
9800 VADSØ

Tlf. (085) 50600/Telefax (085) 52169

Kvaløya Avfallsselskap A/L

STRANDGATA 58 - POSTBOKS 333
9601 HAMMERFEST

AVFALLSANLEGG: Tlf. 16 811
KONTOR: Tlf. 13 361

Åpningstider:
Man-Fre 08.00 - 15.30
Kveldsåpent:
Torsd. 15.30 - 19.00

Kvaløya Avfallsselskap A/L driver innsamling av avfall i tvungen renovasjonsordning samt drift av mottaksanlegg for avfall. Spesialavfall som batterier, olje, maling, lim og løsemidler tas imot gratis fra husholdninger og private.

Alle henvendelser vedrørende renovasjonsordningen rettes til oppsynsmann på telefon (084) 16 811

RENOVASJONSTRANSPORT
V/GUNNAR KARLSEN
9700 LAKSELV

CONTAINERUTLEIE TIL
BYGGE- OG INDUSTRIAVFALL
KOMMUNAL RENOVASJON
TLF. (084) 61 005 - 61 204
NMT (090) 98 027 - (08) 02 342

Vi er medlem i NKL
**NORGES GRØNNESTE
DAGLIGVAREKJEDE**
PORSANGER S-LAG
LAKSELV/BILLEFJORD/BØRSELV

ALTA MUSEUM
Altavn. 19 - 9500 ALTA

Sågat

Samisk avis AS
9710 LAKSELV/LEAVDNJA

**JANSNES
PSYKIATRISKE
SYKEHJEM**
9540 TALVIK
Tlf. (084) 32 111

**HAMMERFEST
KOMMUNE**

Det «nye» Hammerfest vil
fortsatt være positiv til
miljøvern!

**SØRØYSUND
KOMMUNE**

**Fylkeslandbrukskontoret
i Finnmark**

Jordbruket er i høy grad med og preger kulturlandskapet i Finnmark, og dermed miljøet i våre nære omgivelser. Vi legger vekt på å bevare og utvikle et variert og tiltalende kulturlandskap ved informasjon og forvaltning av offentlige tilskudd.

Jordbruket i Finnmark forurenser mindre enn jordbruket i mange andre deler av landet, på grunn av driftsmåten og de klimatiske forholdene. De viktigste kildene til forurensning fra jordbruket i Finnmark er lekkasjer fra gjødselkjellere og siloer.

Vi arbeider aktivt for å redusere den forurensningen som forekommer ved informasjon, og ved å yte hjelp til planlegging og finansiering av utbedringsarbeider. Vi gir også råd om fornuftig bruk av husdyrgjødsel og hjelper til med gjødselplanlegging på grunnlag av jordanalyser for å unngå feilaktig og overdreven gjødsling.

SØR-VARANGER KOMMUNE

TELEFON: (085) 91 601, POSTBOKS 406, 9901 KIRKENES

Velkommen til Sør-Varanger

FAKTA:

Sør-Varanger har ca. 9.700 innbyggere (1991). Arealet er på 3.970 km².

Til sammenlikning: Vestfold fylke er på 2.215 km². Kystlinjen er 356 km lang og det finnes ca. 4.000 fiskevatn.

Grensa til Sovjet er 196 km lang og grensa til Finland er 140 km lang.

Det høyeste fjellet er 497 meter over havet og heter Ørnetoppen.

Sør-Varanger ligger like langt nord som den nordligste kystlinjen i Alaska og like langt øst som Leningrad, Kairo og Istanbul.

Sør-Varangers grense til Finland og Sovjet ble trukket opp i 1826.

Kommunen er dessuten vertskommunen for Miljøheimevernet i Finnmark.

**Porsanger
kommune**

har ansvar for en betydelig del av den storslåtte naturen i landet vårt;

- Store villmarksområder
- Stabbursdalen nasjonalpark
- Flere kyst- og øyreservat
- 3 store lakselver
- Hundrevis av gode fiskevann
- Interessante løsmasser
- Viktige fuglerasteplasser
- Store jaktressurser
- Store bærressurser
- Gode friluftslivmuligheter

Vi vil ta vare på naturressursene og stimuler til riktig bruk, til beste for de mennesker som ønsker å oppleve denne naturen. Gjennom MIK-prosjektet er vi kommet et stykke på vei i dette arbeidet. Vi fortsetter med kommunalt miljøvern.

Om noen skulle være interessert i å arbeide med miljøvern i Porsanger kommune, ring oss på tlf. (084) 61 022.

Spar tid og penger!

Bruk Televerkets
miljøvennlige
transportmiddel

Vi anbefaler
fjernsyn/telefonmøte

For nærmere informasjon
kontakt oss på 0140

Harstad Teleområde

Tele

Gi oss et tips, så kan vi få flere narkotika- smuglere i garnet!

Gi oss et tips hvis du får mistanke om at narkotikasmugling er på gang! Det kan skje på flyplass, tog eller båt. Eller kanskje du blir vitne til mystiske omlastinger til sjøs eller unormal flyvirksomhet med småfly? Skal vi klare å stoppe narkotikaen ved grensen, trenger vi din hjelp!

Med vårt grønne nummer koster det bare ett tellerskritt å ringe. Tollvesenet har taushetsplikt.

Hjelp oss å stoppe narkotikaen ved grensen.

NARKO-TIPS
(050) 3 12 12
TOLLVESENET

Kamp om Yanomami-reservatet i Amazonas

Konflikten i Brasil om hvor stort reservat de truede Yanomami-indianerne skal få, tilspisser seg stadig. Både de militære og mineralinteressenter presser president Collor for å redusere reservatet.

ANDERS GJESVIK

Etter militærdiktaturets fall vedtok Brasil en ny og demokratisk grunnlov. Her anerkjennes indianernes evige bruksrett til sine tradisjonelle områder, og staten blir pålagt å regulere alle indianerreservatene innen 1993. To ganger i høst har president Collor satt datoen for når omfanget av Yanomamiernes reservat skal avgjøres, men i begge tilfeller har han utsatt avgjørelsen.

Lars Løvold er daglig leder i Regnskogsfondet, som støtter kampen for Yanomamiene både økonomisk og politisk. Han mener at vi må støtte indianernes rettigheter i seg selv, men at dette også gagnar miljøvernet.

– Yanomamiene og de andre indianerstammene har gjennom tusener av år utviklet en mangesidig måte å bruke regnskogen på, slik at den ikke tar skade. Denne kunnskapen er viktig for det moderne samfunnet, og indianerne i Amazonas er de som best kan ta vare på disse områdene. Hvis alle indianerne fikk sine tradisjonelle

områder ville en stor del av Amazonas være beskyttet, sier Løvold.

Gull og uran

En statlig utredning fra 1985 konkluderer med at Yanomamiernes tradisjonelle territorium omfatter 94.000 km. Indianerdepartementet FUNAI har lagt fram forslag til reservat i overensstemmelse med denne undersøkelsen, og statsadvokaten i Brasil mener at dette er det eneste forslaget som er i overensstemmelse med Grunnloven.

Men Yanomami-territoriet er rikt på gull, tinn og uran, og det foreligger allerede 700 søknader om letetillatelse fra private og statlige firmaer. Søknadene omfatter 74 prosent av Yanomamiernes territorium, og skaper et stort press for å redusere omfanget av reservatet. Yanomamiene er den siste store urbefolkningen som i all hovedsak lever isolert fra omverden. Isolasjonen gjør at de er svært sårbare overfor sykdommer utenifra. Bølgen av gullgravere som har trengt inn i in-

dianernes områder har utløst epidemier som har drept 1500 yanomamier de siste 2-3 årene, det er 15 prosent av stammen.

Militær sone

Militærministrene krever at det må lages en militær sikkerhetssone i 20 kilometers bredde gjennom hele Yanomami-området, langs grensen mot Venezuela. De hevder at dette er nødvendig for å forhindre at de brasilianske Yanomamiene en gang i fremtiden skal slå seg sammen med Yanomamiene i Venezuela og danne en egen stat. Sikkerhetssonen ville i så fall redusere det foreslåtte Yanomami-territoriet med 20.000 kvadratkilometer.

Absurd

Løvold mener at frykten for en fremtidig Yanomami-stat er absurd.

– For det første finnes det knapt noe folk i dagens verden som står fjernere fra tanken om en egen statsdannelse. Yanomamiene lever i spredte landsbysamfunn over et stort områ-

de. Kulturelt er de én gruppe, men politisk er hver eneste landsby en selvstendig politisk enhet som ikke anerkjenner noen overhøyhet, selv ikke fra en mektigere nabolandsby. For det andre – og dette vet de militære godt – er indianske reservater etter loven statlig eiendom. Ingenting skulle forhindre det militære fra å gripe inn i et indiansk reservat dersom den nasjonale sikkerhet virkelig skulle være truet.

Utsettelse

Løvold har fulgt utviklingen i Yanomami-spørsmålet med stigende spenning de siste ukene. To ganger den siste måneden var det ventet en endelig avgjørelse i dette spørsmålet som har stått høyt på den politiske dagsorden i Brasil gjennom flere år.

Collor sto fram den 29. oktober og ratifiserte 71 indianske territorier, som dermed fikk bekreftelse på at de hadde gjennomgått alle ledd i den omstendelige prosedyren fram til fullt anerkjente reservat.

– Men han sa ikke et ord om Yanomami, og grunnen er åpenbart det enorme presset fra de militære, innflytelsesrike lokalpolitikere og næringslivsinteresser i fellesskap.

SISTE – SISTE – SISTE – SISTE – SISTE – SISTE – SISTE

Like før N&M Bulletin gikk i trykken kom meldingen om at president Collor har undertegnet dekretet som skaper et sammenhengende reser-

vat på 94.000 km² for de brasilianske Yanomami-indianerne.

– Det er nå på tide å beskytte det området som rettmessig tilhørte

indianerne! sa Collor ved undertegnelsessermonien som kom svært overraskende på alle observatører.

– President Collor har

her vist betydelig mot og statsmannskunst, kommenterer Lars Løvold.

ABONNÉR PÅ N&M BULLETIN!
Ring 02-71 55 20!